

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A káros sztrájkok.

Egy év eredményéről.

A kereskedelmi miniszterium most adta ki az 1906-ik évben lefolytatott ipari sztrájkokra vonatkozó jelentését. A jelentés szomorú világot vet arra, hogy a saját zsebükre dolgozó agitátorok által involvált sztrájkok mily nagy károkat okoznak nemcsak a munkáltatóknak s közvetve hazánk gazdasági életének, hanem a mozgalomba család módon beugratott munkásoknak is. E közleménynek nem célja a sztrájkok jogosultságáról pro vagy kontra elmélkedni. Azon az állásponton vagyunk, hogy a sztrájkok jogosultsága relativ. Vannak sztrájkok, amelyekről minden humánosan gondolkozó és szociális érzékkel bíró ember elismeri, hogy jogosultak s viszont az ellenkező eset is előfordul nagyon gyakran, különösen nálunk Magyarországon. Sőt egész bátran konstatálhatjuk, hogy a nálunk rendezett sztrájkok több mint háromnegyedrésze jogosulatlan s csak a szociálista ugrasztók átkos szereplésének tulajdonítható.

A kereskedelmi minisztérium jelentése bő adatokkal szolgál a sztrájkok káros voltának bebizonyítására. Beszéljenek tehát a számadatok:

1906-ban 558 ipari sztrájk-eset fordult elő 5512 telepen, az előző évhez képest 156% szaporulattal. A sztrájkoló munkások száma 45,919 volt, 6177-tel több, mint 1905-ben. Kényszer-sztrájkolók, akiket szabadságot hirdető társaik erőszakkal akadályoztak meg a munkában, vagy az üzem megakadása miatt nem voltak képesek dolgozni: 10,674-en voltak. Így tehát összesen 56,593 munkás állott sztrájkban, míg 1905-ben csak 44,644.

Az eredményt illetőleg a béremelésre irányuló sztrájkok nagy többsége sikerrel járt, mert a munkáltatók nagyrészt teljesítették a munkások követeléseit. Az ugynevezett hatalmi sztrájkok azonban majdnem mind kudarcra végződtek, élénk bizonyosságul annak, hogy az erőszakos forradalmasdi játékokat rendesen azok bánják meg, akik felidéznek.

A sztrájkolók együtt 666,539 munkanapot vesztek. Tehát az összes ipari alkalmazottak évi munkaidejének csaknem egy harmadrésze vészett karba. Másképpen kifejezve ez annyit tesz, hogy ipari munkásságunk csupa daczból Budapesten csak kétharmadrészét kereste meg annak, amit rendes munkával megkereshetett volna. Szegény

embernél nagy rubrika ám ez! A kiszámított munkabérvészteség átlagosan számítva 2.126,252 koronára rugott. Ez az összeg elég volna arra, hogy a budapesti családok munkások egyharmada már május elsején saját házába vonulhasson lakni, ha sztrájkolás helyett a pénzt felvették volna. És még megmaradna pótléku lakbérük évi summája.

Láthatjuk tehát, hogy a sztrájkoknak jó hatása ugyszólván nulla volt. Még azok a munkások is, akikre nézve a sztrájkolás béremelést hozott, keserűen megbánhatták későbbben a nagy összetartást, mert a munkaszünet tartama alatt eladósodtak s az a pár fillérnyi emelés bizony kevésnek bizonyult az adósságok fedezésére.

De a munkásságra még más oldalról is csapást mértek a sztrájkok. Sok munkáltató ugyanis a készülő sztrájkokra kizárással, vagyis önkéntes üzemmegszüntetéssel felelt. Ezuton 6072 munkás vesztette el kenyerét összesen 739,797 napra, ami pénzben 1.614,406 koronát jelent.

Sztrájk és kizárás folytán együtt 1.414,000 munkanap veszett el 4.370,658 korona veszteséggel. Olyan óriási szám ez, amely által ütött csorbát nagyon nehéz lesz helyrehozni a sztrájkokban résztvevő munkásságnak.

Ime, itt vannak a beszélő számok. Vajjon a magyar munkások megértik-e szomorú értelmüket s vajjon hallgatnak-e még tovább is a bolonditokra.

Erre a kérdésre — sajnos — nem lehet „nem”-mel felelni.

A felelősség a közigazgatásban.

Az emberi életben döntő szerep jutott a felelősség elvének, mely ma ugyszólván minden vonalon érvényesül.

Ki az, aki nem felelős?

Mindenkit felelősségre lehet vonni. Összes törvényeink és szabályaink a felelősség megállapítását tartalmazzák. A felelősségnek járuléka a felelősségre vonás, amely a fölállított szabályra való hivatkozással alkalmaztatik.

A felelősségnek fokozatai is vannak. Létezik felelősség elsősorban, másodsorban és így tovább; létezik kizárólagos és megosztott felelősség; az egyik csak saját magatartásáért, a másik más egyénekért is felelős.

Hát hiszen azt természetesnek találja mindenki, ha az emberre kimondják a felelősséget saját tetteiért és saját eljárásáért: mert hisz min-

pen ember rendszerint saját magának ura, önmagával rendelkezik, szabad akarattal bír, melynek alapján cselekszik és viselkedik.

Igazságos és helyes tehát, ha az ember önmagáért felelős.

Más megítélés alá esik azonban a felelősség elvének oly esetekben való alkalmazása, mikor a felelősséggel járó viselkedés s cselekvés alanya és felelősség viselője nem egy személy.

A közigazgatás terén különösen tért foglalt a felelősségnek egyes személyekre való háritása mások cselekményeiért, sőt vannak oly terhes felelősségek megállapítva, melyeket az ember viselni képtelen.

Áll ez például a hivatalfőnökök felelőssége tekintetében.

Igaz ugyan, hogy a főnökséggel, a vezetéssel bizonyos előjogok járnak, melyek természetesen megfelelő kötelezettségeket is vonnak maguk után.

Ilyen előjogok: 1. a rendelkezés, 2. a képviselés, 3. a kinevezés joga, 4. a fegyelmi jog.

Ezekből folynak a következő felelősségek: 1. felelősség a rendelkezésekért, 2. felelősség a képviselésért, 3. felelősség a kinevezettekért, 4. felelősség a fegyelmi hatósága alá tartozó személyzetért.

A felelősségnek azonban ezek a határok sem adnak meghatározott keretet.

A felsőbb hatóságok által kibocsátott újabb és újabb szabályok és rendelkezések állandóan kifelé tolják a felelősség határait, mely a közigazgatási szolgálatban levő egyéneket terheli.

Hol fogunk majd egyszer megállani?

Mindennek van határa, és így a felelősségnek is. Tágíthatják azt a határt mesterségesen bármennyig is: határain túl az nem lesz érvényesíthető, ha az igazságot nem kívánják lábbal tiporni.

A felelősségnek természetes határai vannak s ezek: 1. a lehetőség, 2. a szükségesség, 3. az ésszerűség, 4. az igazságosság.

Lehetetlenséget ne kívánjon senki. Az ember nem lehet felelős saját ténykedéseért sem, ha fizikailag nem képes teljesíteni, amit tőle követelnek.

Szükséges, hogy az ember felelőséget viseljen azért, amit tesz, és azért is, amit tennie kellene és lehetne, de mégis elmulasztja.

Az ésszerűség követelménye, hogy senkire több felelőséget ne háritunk, mint amennyit viselni képes.

Igazságos dolog pedig, hogy a felelősségnél az emberi mértékkel mérjük, és nem a betűk szerint.

Most már az a kérdés, hogy az érvényben levő szabályok és a joggyakorlat tekintetbe veszik-e a felelősségnek természetes határait?

Erre a kérdésre mindenki akinek a közigazgatás terén némi gyakorlata van, nemleges választ ad.

A közigazgatásban a felelőséget a lehetetlenségig viszik, tekintet nélkül arra, hogy ez szükséges-e, ésszerű-e és igazságos-e.

Bizonyítás kedvéért fölhozom első sorban azt, hogy szerény hivatalomban több mint ötven vaskos kötet áll a „Rendeleték Tára“-ból, és ez a gyűjtemény évről-évre egy, esetleg két kötettel szaporodik. Az ezekben foglalt rendelkezések nagy része ugyan már hatályon kívül áll, de tulnyomó része még érvényes.

Alig van valami ebben a rendeletgyűjteményben, ami nem érintené a közigazgatást. A közigazgatásért pedig a közigazgatás közegei, első sorban pedig a hivatalok főnökei felelősek.

A minisztert a törvényhozás vonja felelősségre, a miniszter viszont az alispánokat, polgármestereket, pénzügyigazgatókat, erdőfelügyelőket, parancsnokokat, szóval a vezetéssel megbízott egyéneket, ezek viszont az alájuk rendelt közegeket vonják felelősségre.

A felelősségre vonás adott esetekben nem marad el.

De kérdem, hogy ennek az eljárásnak van-e megdönthetetlen alapja?

Felelőséget vállalni és viselni csak akkor lehet ésszerűen, ha valaki azt, amire vállalkozott, ismeri és végre tudja hajtani.

Hát ki meri magáról azt állítani, hogy a Rendeleték Tárát ismeri, annak tartalmával tisztában van? hogy azt, ami abban előíratott, végre tudja hajtani?

Megengedem, hogy minden jóra való közigazgatási tisztviselő tőle telhetőleg minden rendelkezést teljesíteni igyekszik: de olyan egyetlen egy sincs, aki mindent tudna, aminek tudását megkívánják, és aki képes lenne végrehajtani mindent, amit a közigazgatástól követelnek.

Hiszen a rendeleteknek és a közigazgatás körébe vágó törvényeknek figyelmes áttanulmányozásához egy emberöltő alig elégséges. Honnan merítse hát a közigazgatási tisztviselő azt az ismeretet 10—15—20 évi szolgálatában, hogy tisztában legyen azzal, hogy alakilag és tartalmilag hogyan kell a közigazgatást végezni?

Lehetetlen egy embernek a közigazgatás teendőit abban a terjedelemben végezni, ahogy azok szabályozva vannak.

Természetes tehát, hogy amint a különféle teendők megoszolnak, ki-ki azt fogja megismerni ami a működésének körére vonatkozik. Így aztán több ember együttvéve megismeri a közigazgatás teendőit, és a működésük együttvéve szerves kapcsolatban képezi a közigazgatást.

Mindenki végzi a magáét.

Helyes-e hát akkor, hogy e különböző működési körökért egyeseknek kell viselni a felelőséget? Helyes-e, hogy valaki felelős legyen azért is, amit nem ismerhet, amit nem tudhat és ami szorosan nem tartozik működési körébe?

Helyesnek ugyan nem helyes, de tény, hogy a vezetők, a főnökök ellen a felelőséget kiméletlenül megáltapítják, nem tekintve azt, hogy a lehetőség fönnforgott-e a felelősség viselésére.

Az ellenőrzés kötelelessége ki van mondva, és ha mulasztást tapasztalnak az alantas közegeknél, hamarosan előveszik a főnököket; mert a köteles ellenőrzés hiánya tette lehetővé a mulasztást!

De azt senki sem kutatja, hogy fizikailag lehetséges-e az ellenőrzést gyakorolni mindenben, mindenkor és mindenkivel szemben. Pedig mindenki tudja, hogy annyi a cselekvési és eljárási szabály a közigazgatás terén, hogy még papiroson is alig lehet mindent elintézni, annál kevésbé lehet az életbe átvinni és pontosan végrehajtani.

Hogyan lehet tehát akkor felelőssé tenni a közigazgatás közegeit, ha azt kívánjuk tőlük, amit lehetetlenség teljesíteni?

Szükséges-e, hogy valaki felelősséget viseljen másokért?

Ez is oly kérdés, melyre a közigazgatási gyakorlat azzal felel, hogy a főnök közegeiért első sorban felelős.

Az egészen rendén van, ha a jogokkal kötelezettség jár. Nem is teszem kifogás tárgyává azt, hogy a kinevezési joggal bíró főnök bizonyos fokig felelős azokért, akiket kinevez s alkalmaz. Ez szükséges, mert garanciát nyújt arra nézve, hogy a kinevezés jogával visszaélés nem történik.

Csak hogy a gyakorlat ezentúl is megy. A hivatalfőnököt oly közeg mulasztásáért is felelőssé teszik, akinek alkalmazása az ő megkérdezése nélkül történt. Például a megye által választott alispánt felelősségre vonják esetleg valamely város közönsége által választott városi tisztviselő mulasztásáért; vagy a megye által választott főszolgabíró a község által választott jegyző működéséért. Számtalan ily példát lehetne felsorolni.

Ily felelősségre vonásra pedig szükség nincs és ez nem is igazságos, sem nem észszerű.

Mit tehet arról a főnök, ha jogkörén kívül álló tényezők oly egyéneket alkalmaznak, kik nem felelnek meg kötelességüknek.

Felelős igazában csak az lehet, aki cselekszik, vagy valamit elmulaszt, amit meg kellene tennie és képes is megtenni.

Nem is találok indokoltnak ezért a felelőségben való fokozatokat.

Felelőség legyen egyéni, a felelőség legyen teljes, de nem különböző hatályu.

Ez a felelőség észszerű és igazságos.

A felelőségnek mai alkalmazása pedig abszurdumokra vezet, szükségtelen, észszerűtlen és a legnagyobb mértékben igazságtalan; mert lehetetlenséget kívánnak, azt is büntetik, aki embertársa iránt köteles bizalommal viseltetett, és olyasmiről vonják felelősségre, amiről nem tehet.

Sissovicz Miklós,
kőszegi polgármester.

A menhelybizottság közgyűlése.

Degenfeld József gróf elnöklésével f. hó 26-án közgyűlést tartott a menhelybizottság. Ez alkalommal igen sokan jelentek meg, hogy előmozdítsák az emberszeretet főnséges ügyének dalát.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Gróf Degenfeld József elnök megnyitván az ülést, üdvözli a bizottság tagjait s vendégeit. Felolvastatta a belügyminiszternek a bizottság megalakulása alkalmából az elnökhöz intézett leira-

tát. A közgyűlés az elnök indítványára gróf Andrassy belügyminisztert és Széll Kálmánt, a gyermekvédelmi törvény megalakítóját táviratilag üdvözli. Ezután Edelsheim Gyulai Lipót emelkedett szólásra. Szívhez szóló szavakban vázolta a menhelybizottság feladatát, a társadalmunk e magasztos cél iránti kötelességét s különösen a paronage gyakorlására kérte fel a társadalmat.

A nemes gróf a gyermekvédelem legbuzgóbb harcosa, ki önzetlenül, szerényen az elismerés legcsekélyebb megnyilvánulását is elhárította magáról, pedig fáradhatatlanul jár városról-városra, hogy a társadalmat a gyermekvédelemnek megnyerje. Utána Ruffy Pál, az állami gyermekmenhelyek országos felügyelője, dr. Karsai Sándor, a „Liga“ igazgatója és dr. Szilágyi Arthur Károly budapesti ügyvéd ismertették szép szavakkal, hogy mikép segíthet a társadalom az államnak az elhagyott s különösen a züllött gyermekek megmentésében.

K. Tóth Kálmán ref. lelkész szép beszédben arra kérte az országos menhelybizottság kiküldötteit, hogy hassanak oda, hogy a menhelybizottságok és a tanítók között, — kik a nemes célnak hivatásuknál fogva is hasznos munkásai lennének — szorosabb kapcsolat létesíttessék. Edelsheim Gyulai Lipót ígéretet tesz, hogy ez életre való indítványt az országos menhelybizottság elé terjeszti s annak kedvező fogadtatásáról a közgyűlést már most biztosítja. Az egybegyűlt közönség mindegyiket élvezetes előadásaiért lelkesen ünnepelte.

Ezek után az egyes bizottsági taghelyek töltek be.

I. A gyermekvédő országos bizottságba beválasztottak: Kovács József polgármester, Szabó Kálmánné urnő, a nőegylet alelnöke, dr. Csikos Sándor és Péntes Sándor árvasz. elnök.

II. A gazdasági albizottságba beválasztottak Weszprémy Zoltánné elnökle alatt: Berencsy Jánosné (Hajdunánás), Bernáth Miklósné (Hajduböszörmény), dr. Propper Alajosné, Papp Béláné (Nagykároly), dr. Balkányi Miklósné, özv. Varga Ferencné, dr. Kenézy Gyula, dr. Losonczy Álmos, dr. Peczkó Ernő és Kozma László.

III. Az állandó végrehajtó-bizottságba gróf Degenfeld József elnökle alatt: Weszprémy Zoltán, Porubszky Jenő, dr. Kenézy Gyula, dr. Láng Sándor, Bory Béla, Péntes Sándor, Kovács József, Kovács Gyula, Bészler Károly és dr. Brokes Győző.

Ezen bizottság feladata, hogy a közönségnek gyermekvédelmi ügyben állandóan szolgálatára álljon, azt sürgős esetekben saját hatáskörében elintézzze.

Végül Weszprémy Zoltán meleg szavakkal megköszönte az országos menhelybizottság kiküldötteinek önzellen, buzgó fáradozását, elnök az ülést bezárta.

A közgyűlés után a kiküldöttek megtekintették az állami gyermekmenhelyet és a ref. szegényházat. Délben a Bika-szálloda disztermében jól sikerült társas ebéd volt, amelyen a város előkelőségei közül mintegy 60-an vettek részt.

Miniszteri rendeletek.

^{1794.}
^{1908.} B. M. eln. számú körrendelet.

Magánfelek részére eszközendő fordítási díjaknak megállapítása.

(Valamennyi törvényhatóságnak.)¹

Az 1907. évi július hó 21-én 4132. eln. szám alatt kelt körrendeletem² kiegészítése gyanánt értesitem a törvényhatóságot, hogy a magánfelek részére eszközendő fordítások díjait — a hivatkozott körrendeletemben meghatározott díjknál — 50%-kal magasabb összegben állapítom meg.

Budapesten, 1908. évi március hó 28-án.

A miniszter helyett:
Hadik s. k.,
államtitkár.

^{138. szám.}
Res.

Magyar királyi belügyminiszter.

Körrendelet.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Arról értesültem, hogy az amerikai Slovenski Liga pénztára javára kibocsátott bélyegek és érmek oly célból adattak ki, hogy az ugynevezett tót nemzeti alapnak a magyarországi tót mozgalmak intézésében kellő pénzüsszeg álljon rendelkezésére.

Tekintettel arra, hogy az említett bélyegjegyek- és érmekből előálló jövedelem oly nemzetiségi agitáció céljait kívánja szolgálni, melynek magyar államellenes irányzata kétségtelen, — a kérdéses bélyegjegyek és érmek használatát, terjesztését és árusítását a magyar szent korona országainak területén megtiltom. E rendelkezés foganatosítása végett a kereskedelmi miniszter ur utasítja a m. kir. postahivatalokat, mikép az ezekkel a bélyegjegyekkel megragasztott postai küldeményeket szállításra ne fogadják el és az érkező ily küldeményeket (levelek, levelezőlapok és nyomtatványok) a címzeteknek ne kézbesítsék, hanem azokat megfelelő följegyzéssel a feladás helyére küldjék vissza.

Az érmek pedig — mint amelyeknek árusítása és viselése eltiltatott — lefoglalandók és e rendeletem alapján elkobzandók.

A szóban levő s a „Slovenski Liga“ által kiadott 1 centes bélyegjegyen a következő felírás van: „Slovenski brat, objim si mat“. Az érmen Mudrony Pál arcképe lesz és a következő felírás: „Ja som pisny, ja som Slovak“.

Erről a Cimet tudomásvétel végett oly felhívással értesitem, hogy a bélyegjegyek és érmek használatának és árusításának tilalmát a közönséggel való közlés céljából alkalmas módon tétesse közzé.

Budapesten, 1908. évi április hó 3-án.

Andrássy.

¹ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

² B. K. 1907. évf. 224. lapon.

37,323—1908. III. B. M. számú körrendelet.

A városi tisztviselői állásoknak és részvénytársulati vagy szövetkezeti alapon szervezett pénzüintézetek és nagyipari vállalatok igazgatósági tagsági, vagy felügyelőbizottsági tagsági állásaival összeférhetősége tárgyában.

Valamennyi városi törvényhatóságnak és Budapest székes főváros törvényhatóságának (Fiume kivételével).

A th. városi közigazgatás akadálytalan menetének biztosítása érdekében szükségesnek találok, hogy a városi tisztviselői állásoknak részvénytársulati, vagy szövetkezeti alapon szervezett pénzüintézetek és nagyipari vagy közlekedési vállalatok igazgatósági vagy felügyelőbizottsági tagságával vagy hasonló megítélés alá kerülő bármely más nevezetű állással való összeférhetősége iránt felmerülő kérdések és az ezek elintézése körül követendő eljárás tekintetében az alábbi irányító utasításokat adjam:

A tisztviselői állásoknak ily állásokkal való összeférhetősége, vagy összeférhetetlensége általános érvényű rendelettel részletesen nem szabályozható, mert az helyesen mindig csupán a konkrét eset körülményei szerint esetről-esetre bírálható el.

Általános elvként azonban ily kérdések elbírálásánál azt kell elfogadni, hogy összeférhetlenség a következő esetekben áll be:

1. ha a mellékfoglalkozásként tekinthető igazgatósági tagság, vagy más hasonló megítélés alá eső állás a tisztviselő idejét oly mérvben foglalja el, hogy ebből a hivatali ügymenetre akár a hivatalos teendők kellő időben való ellátása, akár a hivatali helyiségben — a városi szervezési szabályrendeletben megállapított hivatalos órák betartása tekintetében bármily csekély hátrány is ered, — vagy pedig

2. ha a pénzüintézet, illetőleg vállalat üzlete a várossal, avagy az illető tisztviselő rendes hivatalos ügykörében előforduló ügyekkel oly összeköttetésben van, hogy a tisztviselő a hivatali ügyköréhez tartozó teendők és ügyek ellátása tekintetében érdekelttség miatt akadályozva lenne, vagy pedig

3. ha az intézet, illetőleg vállalat szervezete, vagy működésének iránya olyan, ami kizárja azt, hogy annak igazgatásában a város tisztviselője a hivatali állás tekintélyének, az állam érdekeinek, avagy a közérdeknek sérelme nélkül részt vehessen.

E szempontok mérlegelése és az összeférhetőség kérdésének elsőfoku eldöntése saját tisztviselőire vonatkozólag a város közönségének hatáskörébe tartozik.

Miután pedig nemcsak a közszolgálat érdekei, de a tisztviselői állás reputációjának megóvása szempontjából is kívánatosnak látszik, hogy a tisztviselő ily mellékfoglalkozás elvállalása előtt az összeférhetőség kérdését a városi közgyűlés döntése alá bocsássa: ezért kötelességévé teszem a város tisztviselőinek, hogy mindannyiszor, valahányszor a fent körülírt igazgatósági, tagsági, vagy hasonló állásra hivatik meg s ezt elfogadni kívánja, az összeférhetőség kérdését eldöntés vé-

gett a város közgyűlése elé terjessze és csak ennek kedvező döntése, vagyis az engedély megadása esetén vállalja el az igazgatósági, vagy más hasonló állást.

Azok a városi tisztviselők pedig, kik a város közgyűlésének kifejezett engedélye nélkül töltenek be ez idő szerint ily állásokat, ezen körülményt a város törvényhatósági bizottságához haladéknélkül bejelenteni s amennyiben eme mellékfoglalkozás hivatali állásukkal összeférhetetlennek mondatnék ki, a vonatkozó határozat jogerőre emelkedésével attól nyomban megválni tartoznak.

A város közönsége ezen szempontok figyelembe vételével az összeférhetlenséget később is bármikor megállapíthatja, minek következtében a már megadott engedély is mindenkor csak a visszavonásig terjedő érvénnyel bírhat.

Budapest, 1908. évi március hó 26-án.

Andrássy.

A fenti rendeletre a városi tanács a következő határozatot hozta:

4409.
1908.

M. kir. belügyminiszter urnak 37,323. III. 1908. számú körrendelete a városi törvényhatóságok tisztviselői állásainak részvénytársulati vagy szövetkezeti alapon szervezett pénzüzetek és nagyipari vagy közlekedési vállalatok igazgatósági tagsági, vagy felügyelő-bizottsági tagsági állásaival összeférhetősége tárgyában.

Határozat.

A belügyminiszteri körrendelet a város összes tisztviselőivel és alkalmazottaival azon felhívással közöltetik, miszerint közgyűléshez való bejelentés céljából haladéktalanul írásbeli jelentést tegyenek, hogy mely pénzüzeteknél, vagy más vállalatoknál milyen állást fogadtak el és töltenek be és hogy jövőben ily mellékfoglalkozás elvállalása előtt, illetve ha a körrendeletben körülírt igazgatósági, felügyelői, vagy más hasonló állásra hivatnak meg s azt elfogadni kívánják, minden ily esetet a felajánlott állás elfogadása előtt az összeférhetőség kérdésének eldöntése céljából polgármester ur utján a közgyűléshez bejelenteni el ne mulasszák.

Fenti rendelkezés végrehajtása céljából a tanács a szóban levő belügyminiszteri körrendeletet s ezen határozatot is „A város“ című hivatalos lapban közzétenni és e lapot 200—200 példányban kinyomatni és az összes tisztviselőknél és alkalmazottaknál vétiv mellett kézbesíteni rendeli s utasítja a városi kiadót, hogy azok mielőbbi kézbesítéséről gondoskodják.

Miről a városi összes tisztviselők és állandóan alkalmazottak a belügyminiszteri körrendelet másolati példányának kiadásával

jegyzőkönyvi kivonaton, Raics Gyula kiadó pedig láttamozás utján értesítettik.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1908. év április hó 30. napján tartott üléséből.

Kiadh.:

Kovács, József,
polgármester.

Vecsey,
főjegyző.

Hirek.

— Gondnoksági ülés. A debreczeni tanyai állami elemi népiskola gondnoksága f. hónap 27-ikén tartotta meg rendes havi ülését. Az üjésen jelen voltak: Kovács József polgármester, Oláh Károly kulturtanácsnok, Megyery Pál dr., Roncsik Lajos, Dávid Mihály, Kenyeres Károly, Horváth János, Szilágyi Bálint, Somogyi Pál gondnoksági tagok. Pálfy Lajos és Varga József tanítók és Koncz Ákos gondnoksági jegyző mint előadó. Az ülés megnyitása után az előadó jelentette, hogy mivel az iskolák felszerelésére engedélyezett államsegély nem elégséges, a gondnokság ezen célra iskolánként tegyen 800 koronát. Bejelentti továbbá, hogy a kultuszminiszter a tanyai állami iskolák tanulmányozására rendelkezési jog nélkül Bokor József dr. egyetemi magántanárt bizta meg. A ref. presbiterium kérését a tanyai iskola termeknek isteniszteletre való átadása tárgyában pedig készséggel teljesíti. A gondnokság melegen óhajtja a gyermekek és a tanyai lakosság vallásérkölcsi nevelését. Előadó végül beszámol az ondódi iskola helyszini szemléjéről. Miután a jegyzőkönyv hitelesítésére Megyery Pál dr. és Somogyi Pál dr. felkértek, elnök az ülést bezárta.

— A felebbező Homokkert. A homokkerti lakosok az idén 400 korona világitási segélyt kértek a tanácstól. A tanács azzal okolta meg végzését, hogy a villamvilágitás be lesz oda vezetve. A tanács ezen határozatát Kurucz Lajos kert gazda megfelebbezte. Ezt a felebbezést valóban nem lehet megérteni, miért is hisszük, hogy a közgyűlés helybenhagyja a tanács határozatát.

— Értesítés. A városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya részéről a szülők és gyámok értesítettnek, hogy a cs. és kir. közös hadseregbeli hadapród iskolákban és a m. kir. honvéd állatorvosi főiskolában az 1908—1909. tanév kezdetén betöltendő helyekre vonatkozó „Pályázati hirdetések“ megérkeztek. Pályázati véghatáridő a hadapród iskolában folyó évi július hó 12., a honvéd állatorvosi főiskolában július hó 1. A vonatkozó hirdetések a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál (Városház, emelet 19. sz. ajtó) betekintheők, hol az érdeklődők utbaigazítást és felvilágosítást nyerhetnek. Megjegyeztetik, hogy a hadapród iskolákban magyarhonos ifjak részére 300 egész ingyenes magyar állami alapítványi hely, 4 szintén ingyenes magán alapítványi hely és ezeken kívül még megfelelő számú tandíjfizetéses hely fog betöltés végett rendelkezésre állni; a budapesti honvéd állatorvosi akademikusok pedig teljesen a honvédelmi tárca költségén fognak neveltetni. Debreczen, 1908 április hó 23.

— Meteor óriás. Az amerikai Ohio államban levő Belfontaine városban olyan hatalmas meteor esett le a múlt héten, hogy elpusztított egy épületet és megölt egy embert. Ejjél után egy nagy tüzgolyó jelent meg az égen és szörnyű robajjal zuhant alá egy lakóház mellett. Hat méternyire hatolt be a talajba és lángba borította az épületet. A hivatalos hatóságnak nagy erőfeszítésébe került a háromszázhatvan métermázsás meteorkövet épségben megmenteni a tömeg dühöngése elől.

— **Tudós ló 150 év előtt.** Büszkék lehetünk rá, magyar ló volt az a ló, melyről a Haarllemsche Courant-nak 1755. évi 26-ik száma emlékezik meg a következőkben: „Közhirre tételek, hogy Harlemben, mise után a nagykapu előtt egy magyar lovat fognak mutogatni, mely többek között a következő művészetekhez ért: köszönti úgy az urakat, mint a hölgyeket, ismeri a pénzt, kitudja fejezni, hogy mennyi időt mutat az óra, ismeri az ábcét, tud kártyázni, tud számolni, meghatározza, hogy a társaság egyes tagjai milyen idősök, megkülönbözteti a nőt a férfitől, ismeri a színeket, ismeri a kalendáriumot és megmondja, hogy milyen nap van ma, tudja, hány gomb van kinek-kinek a kabátján, kockázik egy üveg borba bárkivel és mert a játszmat mindig megnyeri, a végén a társaság egészségére kiüríti az üveg bort, ha azt mondják neki, hogy besorozzák katonának, sántítani kezd, ha azt mondják, hogy el kell hagyania a császárt és a töröknek kell szolgálnia, lefekszik és halottnak tettei magát, stb. stb.“

— **Vasuti megálló.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a következő leíratot intézte Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottságához Mócz András és társai debreczeni lakosok a Debreczen-vámospércsi államvasuti vonalon fekvő 6. sz. őrháznál, Ungváry Andor és társai debreczeni lakosok pedig a 4. sz. őrháznál feltételes megállóhelyek létesítését kérelmezték.

Míthogy a kérelmek teljesítése forgalmi és műszaki tekintetben akadályokba nem ütközik, hajlandó vagyok az itt szóban levő megállóhelyeket azzal a kikötéssel engedélyezni, hogy a 6. sz. őrháznál az 550 koronát, a 4. sz. őrháznál pedig 460 koronát kitevő létesítési költségeket az illető érdekeltiség viseli; az utóbbinál pedig ezenkívül az országuttól 4. sz. őrházig vezetendő ut részére szükséges kövezetet is saját költségén kisajátítja és az utat kiépíti.

Kikötöm továbbá, hogy a befizetett összeg visszafizetésére az érdekeltiség még azon esetben sem tarthat igényt, ha az illető feltételes megállóhely később bármely okból beszüntetendőnek találtatnék.

Díjszabási tekintetben a megállóhelyek a szomszédos forgalomban önálló beosztást fognak nyerni, míg a távolági forgalomban Debreczen állomással fognak egyesítettetni.

A 6. sz. őrháznál létesítendő megállóhely »Debreczen-Kondoros« elnevezést nyeri és ott az 1773., 1711., 1742., 1709. és 1768. sz. vonatok fognak feltételesan megállíttatni.

A 4. sz. őrháznál létesítendő megállóhely »Debreczen-Ujföld« elnevezést nyeri és ott az 1773., 1710., 1711., 1742., 1709. és 1768. sz. vonatok fognak feltételesan megállíttatni.

805—1466/1908. számhoz.

Versenyárgyalási hirdetemény.

A debreczen-nyiradony-munkácsi th: közut 2:774—9:505. km. szakaszának kiépítése alkalmából 26.924 m² utszekerény kiemelés és alapburkolat létesítése, valamint 378.5 m² utfeljáró burkolása 6909. k. 96. (Hatezerkilencszázkilenc korona 96 fillér.)-10280 tonna kőanyagának vasuti kocsikból leterhelése 6877.51 m³ kőanyagának a lerakódóhelyről kiszállítása és elosztása, végre 538.48 m³ homoknak termelése és elosztása 14.773 k. 53 f. (Tizenegyezerhatszázhetvenhárom korona 53 fillér.)- 29 db tölgyfakerekvetőnek szállítása és beállítása, - 5 db betoncsőáteresz építése illetve átalakítása 1470 k. 12 f. (Egyezerhatszázhetven korona 12 fillérrel) megállapított munka biztosítása végett a folyó évi május hó 12-én délelőtt 10 órakor Debreczen szabad királyi város polgármeste-

rének hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatok útján versenyárgyalás hirdettetik.

Felhivatnak ennél fogva vállalkozni kívánók, hogy ajánlataikat a fent említett hivatalhoz címezve legkésőbb a tárgyalás napjának d. e. 10 órájáig nyújtás be. A később beérkezett ajánlatok valamint a távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vehetők.

Az ajánlatok öt pecséttel ellátott zárt borítékban adandók be. A címzés felett világosan kiirandó az utvonal és a munka neve, amelyre az ajánlat vonatkozik.

A benyújtott ajánlat vissza nem vonható. Az ajánlattevő a beadás napjától számított 8 hétig kötelezettségben marad.

Egyes kilométer szakaszokra tett ajánlatok figyelembe nem vehetők.

Ugy az ajánlat, mint ennek mellékletei szabályszerűen bélyegzendők és ajánlattevő által sajátkezűleg aláírandók.

A bánatpénzek Debreczen sz. kir. város házipénztáránál befizetését igazoló nyugta az ajánlathoz csatolandó. Kézpénz vagy értékpapír bánatpénzül az ajánlathoz nem csatolható.

A csatolandó bánatpénz 345 k. 50 f-ben, 738 k. 77 f-ben 73 k. 50 f-ben állapíttatik meg.

Az el nem fogadott ajánlatok mellé csatolt bánatpénz csak akkor fog visszaadni, midőn az árlejtés eredménye felett döntés történik.

Az ajánlattevő kötelezettsége a benyújtáskor veszi kezdetét, míg Debreczen sz. kir. város közönsége kötelezettsége csak az ajánlat elfogadása esetén áll be.

A munka szerződése, a tervezet, az általános és részletes határozatok, valamint a kavics felosztási kimutatás és ajánlati minta a debreczeni kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órák alatt betekinthezők, illetve megszerezhetőek.

Debreczen, 1908 április 24.

Kovács József
polgármester.

Hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város belterületén levő utcák és köztereknek 1908. évi nyár folyamán eszközöndő locsolásához szükséges fuvarok szolgáltatása zárt ajánlati versenyárgyalás útján biztosíttatik.

A versenyárgyalásban részt vehet minden debreczeni lakos, ki a bánatpénzt leteszi.

A vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthezők és lemásolhatóak.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban 1908. évi május hó 2-án, déli 10 óráig a polgármesteri hivatalban adandók be és ugyanott délelőtt 11 órakor nyilvánosan bontatnak fel. Bánatpénzül 100 korona csatolandó kézpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban.

Tartozik vállalkozó ajánlatában kitenni, hogy a feltételeket és helyi viszonyokat ismeri és azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

Elkésve beadott s kellően föl nem szerelt, valamint utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Debreczen, 1908 április hó 29.

Városi Tanács.